

Nr 823

Av herr Fälldin m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 105, angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62.

(Lika lydande med motion nr 682 i Första kammaren)

I proposition nr 105 föreslås införandet av nya moment i de sysselsättningspolitiska åtgärderna. På förslag av arbetsmarknadsstyrelsen föreslår socialministern att på försök och under vissa villkor införes ett s. k. stimulansbidrag till den som flyttat från ett område med undersysselsättning samt rätt för samhället att inlösa eignahem eller bostadsrättslägenhet när ägaren på grund av samhällets rörlighetsstimulerande sysselsättningspolitik erhåller arbete på annan plats. Därutöver föreslås införandet av respenning innebärande att arbetstagaren eller hans familjemedlemmar, i de fall när familjebidrag utgår, erhåller en fri resa från arbetsorten till hemorten och åter för varje månad. Som skäl för att respenning skall utgå framhålls att det är angeläget att arbetstagarens familjemedlemmar beredes tillfälle »att stifta bekantskap med den ort, där de skall bosätta sig».

Arbetsmarknadsutredningen, kommittén för näringslivets lokalisering och bostadsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen.

När det gäller inlösen av bostäder har bostadsstyrelsen, som har inhämtat yttrande i frågan från länsbostadsnämnderna i de fyra nordligaste länen, ställt sig tveksam till förslaget. Man har pekat dels på de problem som uppstår vid fastställandet av ersättningarnas storlek och dels på risken för att vissa icke önskvärda konsekvenser kan komma att bli följden när det gäller eignahemsbyggandets lokalisering.

Enligt vår mening kan en åtgärd av detta slag få komma i fråga endast i yttersta undantagsfall och när alla försök att med lokaliseringspolitiska åtgärder skapa och upprätthålla sysselsättning inom området misslyckats.

När det gäller det s. k. stimulansbidraget kan samma principiella invändning resas. Därtill kan fogas att risk föreligger att de arbetssökande icke kommer att acceptera ett arbetserbjudande med mindre de erhåller detta bidrag på 2 000 kr. utöver de former av bidrag som sedan utgår och anses utgöra normala inslag i arbetsmarknadspolitiken. Det nya bidraget måste komma att utgöra en stimulerande faktor på arbetstagare att söka sig till expansiva orter. Om därtill lägges att arbetsmarknadens intresse för omflyttning och arbetskraft så gott som uteslutande inriktar sig på den allra bästa arbetskraften under det att intresset härvidlag är mycket svalt för den s. k. svårplacerade arbetskraften, framstår det såsom uppenbart att det

för de orter och regioner som drabbas kan komma att innebära i vissa fall rent katastrofala följder.

Därest den nu föreslagna försöksverksamheten på dessa områden i framtiden ges permanent karaktär måste den komma att ställa stora ekonomiska anspråk. Om man till de direkta kostnaderna för omflyttningen och arbetskraften lägger de följdverkningar som uppkommer blir detta ännu mer markerat. Det är inte bara fråga om att samhället åtager sig att lösa in bostäder i områden där sysselsättningen tillåtes vika och påtager sig uppgiften att bereda dessa människor bostad och annan service i områden där köerna på bostadsmarknaden redan tidigare är stora — samhällets nödvändiga följdinvesteringar har angetts till 60 000 per anställd — utan även att kollektiva anordningar av skilda slag, t. ex. för skola, åldringsvård o. s. v., kan komma att visa sig vara felinvesteringar.

Mot denna bakgrund förefaller det i högsta grad betänkligt att de lokaliseringspolitiska strävandena ges så litet utrymme i vår arbetsmarknadspolitik. Trots att kommittén för näringslivets lokalisering i sitt yttrande över förslagen uttalat nödvändigheten av att de rörlighetsstimulerande medlen får tas i anspråk för att för de företag, vilka lokaliserats till regioner med betydande sysselsättningsvårigheter, underlätta rekrytering av kvalificerad arbetskraft, som ej finns att tillgå inom den egna bygden, och trots att länsstyrelsen i Norrbottens län gjort direkt framställning därom, har departementschefen funnit anledning att skjuta på ett ställningstagande till dess att övriga förslag som lokaliseringspolitiska utredningen kan komma att framlägga blir föremål för prövning. En aktiv åtgärd på detta område kan rimligen icke försvåra vare sig kommitténs eller något annat organs arbete, varför vi föreslår att förslaget blir föremål för försöksverksamhet.

De av departementschefen förordade åtgärderna torde trots starka såväl principiella som praktiska betänkligheter böra bli föremål för försöksverksamhet. Därvid förutsätter vi att riksdagen fortlöpande hålles orienterad om de erfarenheter som vinnes och att verksamheten icke ges ökad omfattning utan riksdagens hörande.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 105, Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder, måtte medge att de rörlighetsstimulerande medlen må tagas i anspråk även för underlättande i regioner med betydande sysselsättningsvårigheter av företags rekrytering av kvalificerad arbetskraft, som ej finns att tillgå inom den egna bygden, i enlighet med vad i motionen har anförts.

Stockholm den 10 april 1962

Thorbjörn Fälldin

Harald Larsson
i Hedenäset

Jan-Ivan Nilsson
i Tvärälund

Erik Larsson
i Norderön